

Tak trochu
jiné cestování

TAK TROCHU JINÉ CESTOVÁNÍ

CÍL: Výuková hodina se zabývá problematikou šetrného cestování, dopravou, etikou cestování a představuje studentům nekonvenční způsoby cestování. Má studenty seznámit se základními pojmy v oblastech udržitelného cestování – ve smyslu dopravy a cestovního ruchu. Studenti jsou podněcováni k samostatnému myšlení a spolupráci.

ČAS: 120 minut.

POMŮCKY: Flipchart/tabule, psací potřeby, fixy, papíry velkého formátu/flipchart, nakopírovaný materiál pro studenty, ostatní pomůcky k výrobě posterů, atlasy světa.

DOPORUČENÍ: Na začátku výukového bloku je vhodné rozdělit studenty do skupinek přibližně po 4–5 studentech; zkrátí se tak čas přesunů během hodiny.

PŘEHLED AKTIVIT V LEKCI:

Aktivita	Metoda/forma	Čas	Pomůcky
1. Brainstorming I Co vás napadne, když se řekne cestování...	Brainstorming Aktivní zapojení studentů do práce, vtažení do tématu cestování.	10 minut	Tabule/flipchart.
2. Když se řekne...	Práce ve skupině Cílem je studentům poskytnout nový úhel pohledu na cestování. Výstupem je vytvoření „posteru“ a prezentace zadané problematiky ostatním skupinám.	85 minut	Nakopírované pracovní listy s cestovní tematikou (PL 1–4) do každé skupiny (ideálně pro každého studenta), papíry velkého formátu/flipchart, fixy, pracovní pomůcky pro výrobu posterů.

PŘESTÁVKA 5 minut

3. Brainstorming II Doplnění první aktivity	Brainstorming Studenti doplní (a předělají) výchozí přehled pojmů souvisejících se zadaným tématem. V této fázi dochází k uvědomění si nových aspektů problematiky.	10 minut	Tabule/flipchart – seznam/diagram z první aktivity.
4. Jaký je tvůj názor?	Pohybová aktivita Utřídění názorů jednotlivců, rozvíjení schopností argumentace a obhajoby vlastních názorů.	15 minut	Seznam výroků.

1. Brainstorming

Vyzveme studenty, aby společně vymysleli co nejvíce asociací, které jim při vyslovení slova „cestování“ přijdou na mysl. Vše zapisujeme na tabuli/flipchart. Na konci společně vše shrneme a schéma ponecháme na viditelném místě po celou dobu lekce.

Výsledek úvodního brainstormingu,
VOŠ a SPŠ Šumperk

Zpracování posteru,
VOŠ a SPŠ Šumperk

2. Když se řekne...

Tato část lekce představuje studentům zajímavé pohledy na cestování – jeho etické prvky, možnosti zmírňování vlastního působení na znečišťování životního prostředí, ekoturistiku apod. Některá témata jsou poměrně obsáhlá a mohlo by jim být věnováno více času, než nabízí jedna vyučovací hodina. Cílem této lekce ovšem není studenty zavalit pojmy a informacemi, ale nabídnout jim alternativu k běžnému cestování a podnítit je k zamyšlení se nad svými vlastními postoji.

Témata pracovních listů 2 a 3 (Napříč dopravou, A co další generace?) mohou být zařazena i do dalších předmětů a následně podrobněji rozpracována. Pro každý pracovní list je v příloze (pracovní list 5/1–3) uvedeno správné řešení, další rozšiřující informace a možnosti pro další diskuzi, i odkazy na rozšiřující literaturu.

Studenty rozdělíme do skupin (cca 4–5 studentů) a každé z nich zadáme jedno téma spolu s pracovními listy. Studenti postupují podle pokynů pracovního listu, vypracují jednotlivé aktivity a jako výstup vytvoří „poster“ o dané problematice. Následně každá skupina prezentuje ostatním studentům svou práci. Vzhledem k vašim časovým možnostem je vhodné zadat maximální délku prezentace.

Každý pracovní list se skládá ze čtyř úkolů: dvě iniciačně-evokační aktivity (v každém pracovním listu je použita odlišná metoda), práce s textem s následnou reflexí pomocí skupinové diskuze nad zadanými otázkami a na závěr tvorba posteru. Je vhodné nakopírovat pracovní listy pro každého studenta, aby se do práce mohli zapojit úplně všichni. Navíc jsou některé úkoly čistě individuální. Je vhodné studenty upozornit, aby jednotlivé úkoly vyplňovali postupně, nikoliv na přeskáčku, protože aktivity na sebe většinou logicky navazují.

Je důležité zmínit, že na uvedená témata nemusí existovat jednoznačný názor. Přístupy k zadaným tématům (především u tématu „Lidská zoologická zahrada“) se mohou velmi lišit. Cílem této aktivity je, aby se studenti vážně zamysleli nad danou problematikou a snažili se najít svůj vlastní názor, který si budou následně schopni obhájit. Dále pak aby konfrontovali své vlastní chování s ostatními spolužáky a s nabízenými možnostmi. Pracovní listy mají studentům nabídnout nové pohledy na pojem cestování a inspirovat je pro jejich vlastní cestování.

Výroba posterů může být studentům zadána i jako domácí úkol nebo může být realizovaná v rámci tématické hodiny/dne, například jako „Konference cestovního ruchu“ s prezentací inovativních přístupů. Forma posterů je ponechána čistě na studentech – může jít o výpisky v bodech, koláž, komiks apod. na flipchartových papírech, nebo o powerpointovou prezentaci, dovoluje-li to technické vybavení učebny.

Prezentace výsledků skupinové práce,
VOŠ a SPŠ Šumperk

Seznam témat ke zpracování:

- Lidská zoologická zahrada (Pracovní list 1)
- Napříč dopravou (Pracovní list 2)
- A co další generace? (Pracovní list 3)
- Cestování za poznáním (Pracovní list 4)

Po této aktivitě (nebo před prezentováním jednotlivých skupin) je vhodné zařadit krátkou přestávku.

3. Brainstorming II

Na začátku tohoto druhého bloku se celá třída vrátí ke schématu z první aktivity. Po získání nových úhlů pohledu na problematiku cestování studenti dopíší další hesla, která je k tématu napadají. Dále vytvoří dva sloupce – pozitivní a negativní aspekty cestování, aby si uvědomili i negativa, která tato obecně příjemná činnost přináší. Na tabuli se zajisté objeví některé pojmy na obou stranách nebo pojmy, které si budou vzájemně protiřečit. Tato aktivita tedy studenty podněcuje k argumentaci a hlubšímu přemýšlení nad problémem.

4. Jaký je tvůj názor?

Cílem poslední aktivity je ujasnění si vlastního názoru a umění obhájit si své vlastní postoje k problematice.

Jedná se o pohybovou aktivitu. Před jejím zahájením naznačíme ve třídě škálu „souhlasím – nesouhlasím“. Nejjednodušší formou je vyznačení škály na tabuli a určení, která strana třídy reprezentuje souhlas a která strana nesouhlas.

Následně studentům předčítáme jednotlivé výroky, které reflektují probíraná témata během celé lekce a oni se dle vlastního postoje k problému staví na stranu „Souhlasím“ nebo „Nesouhlasím“. Pokud nemají na daný výrok vlastní názor, postaví se doprostřed. O jednotlivých výrocích diskutujeme, studenti se snaží sami odůvodnit svůj výrok. Během příspěvků svých spolužáků mohou studenti měnit svá rozhodnutí a postupně se přemísťovat.

Výroky:

- Letadla budou létat tak jako tak. Nemá proto cenu, abych se o to ochudil/a a z ekologických důvodů jel/a vlakem nebo autobusem.
- Cestuji, abych něco viděl a poznal a chci to ukazovat i ostatním lidem. Nevidím problém v tom si vyfotografovat domorodé obyvatele a zaplatit jim za to. Jsou přece chudí, tak jim tím alespoň pomůžu.
- Jezdit do chudinských čtvrtí na průvodcem organizované exkurze připomíná lidské safari. Je to velmi bezohledné a nemorální.
- Každý cestovatel by měl dodržovat určitý nepsaný etický kodex – zvážit, zda je za každou cenu opravdu nutné pořizovat fotografie či upozorňovat svou přítomností na velké sociální nerovnosti, měl by zvážit vhodné oblečení do daných destinací apod.
- Dokud bude cestování letadlem levnější než vlakem, budu cestovat letadlem. Ekologické hledisko jde v takové situaci stranou.
- Carbon offsetting mi přijde jako velmi zajímavá možnost kompenzace individuálního znečišťování. K letence bych si rád/a připlatil/a.
- Ekoturistika mi přijde jako zajímavá alternativa k tradičnímu cestování.
- Líbí se mi spojení cestování a dobrovolnictví. Myslím si, že zde existuje převaha výhod nad nevýhodami.
- Na dovolené si má člověk odpočinout a ne pracovat. Pracovní pobyt na farmě, pracovní workcamp nebo jiné podobné aktivity neuznávám.

Přílohy:

Pracovní list 1: Lidská zoologická zahrada.

Pracovní list 2: Napříč dopravou.

Pracovní list 3: A co další generace.

Pracovní list 4: Cestování za poznáním.

Pracovní list 5: Informace pro učitele, řešení pracovních listů.

Zdroje:**Pracovní list 1**

- RIDOUT. Thajsko: turistický průvodce. 3. vyd. Překlad Dana Gardavská. Brno: Jota, 2007, 877 s. Livingstone - průvodci. ISBN 978-807-2174-898.)
- WEINER, Eric. Slum Visits - Tourism or Voyerism?. The New York Times [online]. 9 March 2008 [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <http://travel.nytimes.com/2008/03/09/travel/09heads.html?pagewanted=all>
- Masajové:
DMITRI1999 AT EN.WIKIPEDIA. File: Masaidance.jpg. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Masaidance.jpg?uselang=cs>
- Žirafí krky:
EVANS, Steve. File: Kayan woman with neck rings.jpg. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kayan_woman_with_neck_rings.jpg
- Chudinská čtvrť
JUNG, Milton. File: Jfavela do Moinho, In Sao Paulo city, SP.jpg.. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Favela_do_Moinho,_S%C3%A3o_Paulo_SP.jpg?uselang=cs
- Mapa světa
File: World map model.png. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001 - [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:World_map_model.png?uselang=cs

Pracovní list 2

- DOLCETA. Dolceta - Spotřebitelské vzdělávání online [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <http://www.dolceta.eu/ceska-republika/>
- FLOYDIAN. File: 404HGV lane.png. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:404HOV_lane.png?uselang=cs
- COOKERLY. File: Commute Comparison.jpg. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Commute_Comparison.jpg?uselang=cs

Pracovní list 3

- Ekoturistika se v Česku zatím jen probouzí. KALÁB, Vladimír. Hospodářské noviny [online]. 17.8.2010 [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <http://hn.ihned.cz/c1-45735070>
- Zelený hotel - šetrně, kde se dá. KOMORÁDOVÁ, Kateřina. IHNED.CZ [online]. 3.5.2008 [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <http://life.ihned.cz/cestovani/c1-24485470-eko-kvetina-jako-znacka>

Pracovní list 4

- WWOOFing jako ekologická forma cestování. Ekolist.cz [online]. 20.04.2010 [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <http://ekolist.cz/cz/zelena-domacnost/rady-a-navody/wwoofting-jako-ekologicka-forma-cestovani>

Pracovní list 5

- Převzato z: Druhy dopravy: Udržitelná spotřeba. Dolceta.eu [online]. 20.02.2011 [cit. 2012-02-29]. Dostupné z: <http://www.dolceta.eu/ceska-republika/Mod5/Druhy-dopravy.html>
- AUSTRALIAN GOVERNMENT: AUSTRALIAN TAXATION OFFICE. Taxi benchmarks and examples. In: [online]. 21.04.2009 [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: <http://www.mytaxzone.com.au/V2/downloads/Benchmarks%20Taxis.pdf>
- SENTURIER, Eric. Simulation challenges for greener aircraft engines. In: [online]. 09.10.2009 [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: <http://www.onera.fr/jso/jso2009-newcfd/presentations/Seinturier.pdf>
- Lufthansa snížila spotřebu paliva. Letectví. cz: letecký informační servis [online]. 25.7.2008 [cit. 2012-02-29]. Dostupné z: <http://www.letectvi.cz/letectvi/Article66049.html>
- What is the average fuel consumption per year per diesel bus. Answers.com [online]. [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: http://wiki.answers.com/Q/What_is_the_average_fuel_consumption_per_year_per_diesel_bus
- Motorcycles Averages Fuel Consumption. ISTORYA.net [online]. [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: <http://www.istorya.net/forums/vehicles-parts-and-accessories/115361-motorcycles-average-fuel-consumption.html>
- CONTE, MARC N. a MATTHEW J. KOTCHEN. EXPLAINING THE PRICE OF VOLUNTARY CARBON OFFSETS [online]. [cit. 2012-03-08]. DOI: 10.1142/S2010007810000091. Dostupné z: <http://environment.yale.edu/kotchen/pubs/explain.pdf>
- Ekologické ubytování: Když koupel, tak v dešťovce. IHNED.cz [online]. 15.10.2009 [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: <http://life.ihned.cz/c1-38666460-ekologicke-ubytovani-kdyz-koupel-tak-v-destovce>